

Κώστας Ταχτοής

Αποσπάσματα

Το τρίτο στεφάνι (αρχή)

Δε μπορώ, όχι, δε μπορώ να την υποφέρω πια!... Τι πληγή είν' αυτή που μου 'στειλες Θε μου; Τι αμαρτίες έχω κάνει για να με τιμωρείς τόσο σκληρά; Ως πότε θα την έχω στην καμπούρα μου; Ως πότε θα 'μαι υποχρεωμένη να την ανέχομαι, να βλέπω τη μούρη της, ν' ακούω τη φωνή της, ως πότε; Δε θα βρεθεί επιτέλους κανένας στραβός χριστιανός να την πάρει, ν απαλλαγώ απ' αυτό το έκτρωμα της φύσεως, που μ' άφησε ο πατέρας της για να μ' εκδικηθεί - που χαΐρι και προκοπή να μη δουν εκείνοι που δε μ' άφησαν να κάνω την έκτρωση!...

Μα γιατί τους βλαστημάω; Δε ζούνε πια. Ούτε φταίν' εκείνοι. Φταίω εγώ που τους άκουσα. Σε τέτοια ζητήματα πρέπει ν' ακούει κανείς μόνο τον εαυτό του, κανέναν άλλον!... Όσο ήταν μικρή, παρηγοριόμουνα με τη σκέψη πως, μεγαλώνοντας, θ' άλλαζε. «Θ' αλλάξει!» έλεγα. «Θα στρώσει. Στο κάτω της γραφής, αργά ή γρήγορα, μια μέρα θα παντρευτεί. Θα τη φορτωθεί άλλος στην καμπούρα του.» Μα δε βαριέσαι! Άδικο ήλπιζα. Όπως παν' τα πράματα, μου φαίνεται πως θα μείνει γεροντοκόρη. Και πώς να μη μείνει γεροντοκόρη τέτοια που είναι; Αχ, ας όψεται εκείνο το τέρας, η Ερασμία, που την κατέστρεψε με τις κατηχήσεις της. Ποιος άντρας θα γυρίσει, σας παρακαλώ, να την κοιτάξει ερωτικά έτσι που ντύνεται, έτσι που φέρεται, έτσι που μιλάει; Ποιος σοβαρός άνθρωπος θα δεχτεί να την κάνει μητέρα των παιδιών

του μ' αυτές τις γελοίες ιδέες που έχει, με τις νευρώσεις που έχει, με το έκζεμα που το ξύνει συνεχώς και δεν τ' αφήνει να κλείσει; Θα μείνει δυστυχώς στο ράφι, και δεν ξέρω η έρμη ποια απ' τις δυο μας να λυπηθώ περισσότερο: τον εαυτό μου ή εκείνην; Γιατί, ό,τι κι αν λέω, κακά τα ψέματα. Μάνα της είμαι και την πονάω. Μα πονάω και τον εαυτό μου. Κάθε φορά που με συγχύζει, με τρελαίνει ο πόνος του έλκους. «Αφού σ' έκανε ο Θεός άσκημη», της λέω, «ντύσου τουλάχιστον λιγάκι πιο φανταχτερά, μπας και ξεγελάσεις κανέναν!» Μα δυστυχώς δε μου 'μοιασε ούτε σ' αυτό. Δε θέλω να πω πως είμ' όμορφη. Μα έχω αέρα. Ήξερα πάντα να ντύνομαι. Στην ηλικία της έπιανα πουλιά στον αέρα. Περνούσα και γύριζαν τα κεφάλια των αντρών, όπως γυρίζουν τα ηλιοτρόπια στον ήλιο. Δεν ήμουν σαν κι αυτό το σαμιαμίδι! Ήθελα να 'ξερα σε ποιον διάβολο έμοιασε. Σε μένα δεν έμοιασε, στη γιαγιά της δεν έμοιασε, στον παππού της καθόλου, στον πατέρα της ακόμα λιγότερο. Μπορεί να 'ταν παλιάνθρωπος, μπορεί να 'ταν αυτό που ήταν, αλλ' ήταν άνθρωπος του κόσμου. Ήταν όμορφος - πιο όμορφος απ' ό,τι έπρεπε...

Όχι, δεν είμαι όμορφη! Μα ξέρω να ζήσω. Ποια γυναίκα στην ηλικία μου θα βασιόταν τόσο καλά, όσο βασιέμαι εγώ; Όλες μου οι φίλες κι όλες μου οι συμμαθήτριες απ' τ' Αρσάκειο έχουν γεράσει. Τις βλέπω στο δρόμο και τρομάζω. Είναι κιόλας γιαγιάδες!... Όχι επειδή έχουν εγγόνια - η Ιουλία δεν έχει εγγόνια - αλλ' επειδή παραμέλησαν τον εαυτό τους. Αφέθηκαν και γέρασαν. Το σώμα δε γερνάει, αν δε γεράσει πρώτα η καρδιά. «Ας κάνουν οι κόρες μου λούσα!» σου λέει. «Ας πάνε τα παιδιά μου στους χορούς και τις διασκεδάσεις! Εγώ τα 'φαγα πια τα ψωμιά μου!» Μα το λένε, γιατί έχουν παιδιά που αξίζουν κάθε θυσία. Δεν έχουν τη Μαρία! Δεν ξέρουν τι θα πει να 'χεις κόρη τη Μαρία, και γι' αυτό δεν τις αδικώ που με μέμφονται ότι ξαναπαντρεύτηκα, αντί να κοιτάξω να την παντρέψω. Δεν ξέρουν ότι την εποχή που απεφάσισα να κάνω

το σάλτο να πάρω το Θόδωρο, ζύγισα όλα τα υπέρ και τα κατά. Η Μαρία, είπα με το νου μου, είναι σαν το ναυαγό που πνίγεται... Αν κάνω πως πάω κοντά της να τη σώσω, θα με παρασύρει και μένα στον πάτο. Ας σωθώ εγώ τουλάχιστον, για να της δώσω τον καιρό να μεγαλώσει λιγάκι, να ωριμάσει κάπως. «Πάντρεψέ την», μου 'λεγαν όλες, «και να δεις πως θα γίνει αγνώριστη.» Να την παντρέψω εγώ; Ανημποριά έχει να βρει μόνη της γαμπρό; Εγώ πρέπει να της τον φέρω στο πιάτο; Εμένα στην ηλικία της με φλερτάριζαν δέκα άντρες συγχρόνως. Όπου πήγαινα κρεμόντουσαν απ' τη φούστα μου. Σ' όποιον να 'λεγα «σε παίρνω», θα 'τρεχε με τα τέσσερα!... Πώς έκανα - θα μου πείτε - τη στραβωμάρα να πάω να πέσω απάνω στο Φώτη, αυτό είν' άλλη ιστορία. Προτιμώ να μην το θυμάμαι, γιατί συγχύζομαι περισσότερο. Ίσως - λέω καμιά φορά με το νου μου - να 'ταν γραφτό απ' το θεό να τον πάρω για να τραβήξω όσα τράβηξα. Γραφτό να γεννήσω αυτή τη Μέδουσα!... Άλλες πάλι φορές σκέπτομαι πως δε φταίει ούτε ο θεός, ούτε η μοίρα. Εγώ φταίω, κανείς άλλος! Ήμουνα πεισματάρη και πάτησα πόδι. Είπα «θα τον πάρω» και τον πήρα. Από ένα πείσμα. Ακριβώς επειδή δεν τον ήθελε κανένας απ' τους δικούς μου. Ούτε κι αυτός ο συχωρεμένος ο μπαμπάς, που ήταν πάντα τόσο επιφυλακτικός στις κρίσεις του. Δεν εννοούσα να τους αφήσω ν' ανακατευτούν ακόμα μια φορά στις υποθέσεις μου και στη ζωή μου, όπως είχαν κάνει στο παρελθόν. Αρκετό κακό μου 'χαν κάνει με τις ανακατωσούρες τους στην περίπτωση του Αργύρη. Δεν ήμουνα πια δεκαοχτώ χρονών, όπως άλλοτε. Ήμουνα εικοσιεφτά. Ήμουνα αυτεξούσια κι αποφασισμένη να κάνω του κεφαλιού μου. Έκανα του κεφαλιού μου, κι έβγαλα τα μάτια μου!...

Τα ρέστα (απόσπασμα)

Μα ήταν άλλες μέρες, όλες χειμωνιάτικες, όλες γεμάτες σύννεφα, που είχε τα μπουρίνια της, που κάπνιζε συνεχώς σα φουγάρο, κι έτρωγε τα νύχια της, και τέτοιες μέρες, όχι μόνο δεν έπρεπε να χαζέψεις στο δρόμο, μα ούτε στο σπίτι να παίξεις με τα χρυσά απ' τα τσιγάρα, ούτε να μιλήσεις. Γιατί σούλεγε: - «Πρόσεξε καλά, μη βγάλεις άχνα σήμερ' απ' το στόμα σου, γιατί θα σε σκίσω σα σαρδέλα!»

Τέτοιες μέρες το καλύτερο ήταν να μη σε στείλει έξω για θέλημα, γιατί ήξερες πως, όσο γρήγορα κι αν γύριζες πίσω, το σάλιο είχε κιόλας στεγνώσει, κι αν δεν είχε στεγνώσει το σάλιο, είχες ξεχάσει να πάρεις αλάτι, «Τι άλλο σούπε η μαμά σου να πάρεις;» σούλεγ' ο μπακάλης, μα όσο κι αν βασάνιζες το μυαλό σου, ήταν αδύνατο να θυμηθείς, ή χάζευες στο δρόμο, ξεχνούσες εντελώς πως σήμερα είχε τα μπουρίνια της και στεκόσουνα και χάζευες τα παιδιά πούδιναν μια δεκάρα κι έβλεπαν το Πανόραμα, ή σ' έβλεπαν να κρατάς κάτι σφιχτά μέσα στη φούχτα σου, και σούλεγαν: - «Έλα να παλέψουμε και θα σ' αφήσω να με νικήσεις», και σούκλεβαν τα ρέστα χωρίς να πάρεις είδηση, κι εκείνη, αντί να βγει να δείρει τα παιδιά, έδερν' εσένα. - «Ήμαρτον μανούλα μου», φώναζες μέσα απ' τους λυγμούς σου, «ήμαρτον, δεν θα το ξανακάνω!», και προσπαθούσες να κρυφτείς πίσω απ' τη φούστα της, μα όσο της ξέφευγες, κι όσο περισσότερο έκλαιγες, τόσο περισσότερο σκύλιαζε, δεν της άρεσε να κλαις, ούτε να παρακαλάς, εννοούσε να δέχεσαι την τιμωρία σαν άντρας. - «Ή θα γίνεις άντρας και θα μάθεις να μην κλαις», σούλεγε αφρίζοντας και χτυπώντας όπου έβρισκε, «ή θα σε σκοτώσω από τώρα μια και καλή, να σε κλάψω και να σε ξεχάσω, αναντρους σαν τον προκομμένο τον πατέρα σου δεν χρειάζεται άλλους η κοινωνία -πες μου, θα γίνεις άντρας; Πες: «Θα γίνω άντρας! » Πες το γιατί δε θα βγεις ζωντανός απ' τα χέρια μου, σήμερα θάν' το τέλος σου!» Κι έλεγες: - «Ναι μανούλα μου, θα γίνω». «Και δε θα ξαναχαζέψω στο δρόμο». -

«Και δε θα ξαναχαζέψω!» - «Ούτε θα με πιάνουν κορόιδο οι αλήτες να μου κλέβουν τα ρέστα μου!» «Όχι μανούλα μου, όχι!...» - «Άντε τώρα, ξεκουμπίσου από μπροστά μου πριν μετανιώσω, τράβα να πλύνεις τα μούτρα σου, και να μην ακούσω τσιμουδιά! - που να μην έσωνα και να μην έφτανα να σ' είχα γεννήσει!...»

Τέτοιες μέρες το γραμμόφωνο ή δεν έπαιζε καθόλου ή έπαιζε συνεχώς την ίδια πλάκα...

Φτώχεια, μέσα στην πλάση ετούτη
έχεις τα πιο πολλά παιδιά

Κι εκείνη έβγαινε το βράδι έξω χωρίς να ειδοποιήσει την κυρά-Ρωξάνη νάρθει να σου κάνει παρέα, σ' έβαζε στο κρεβάτι κι έβγαινε, και γύριζε αργά, πόσο αργά δεν ήξερες, πολλές φορές δεν ήξερες καν ότι έλειπε, μα θάσωνα στον τρίτο ή στον τέταρτο ύπνο όταν άκουγες κουβέντες από πολύ μακριά, κι άνοιγες για μια μόνο στιγμή τα μάτια σου κι έβλεπες τον άγγελό σου ολόγυμνο, χωρίς φτερά, μπροστά στο κρεβάτι της, κι ύστερα έσβηνε η λάμπα του πετρελαίου, έσβηναν οι κουβέντες, και το σκοτάδι ήταν σα βαρειά κουβέρτα στα μάτια σου, κι έπεφτες σα μολύβι στον πέμπτο ύπνο...

Αχ, βρε μάνα! Έχουν περάσει - πόσα; Τριάντα χρόνια από τότε, κι ακόμα δεν έμαθα το μάθημά μου. Ακόμα δεν έγινα άντρας, ακόμα χαζεύω στο δρόμο κοιτάζοντας τα παιδιά, ακόμα μου κλέβουν οι αλήτες τα ρέστα. Κι αυτό είναι η μεγαλύτερη τιμωρία σου. Και δική μου τιμωρία - που δεν κατάλαβα, όσο ήταν ακόμα καιρός, τι υπέφερες τότε, και θέλησα να. σ' εκδικηθώ. Μα που να πάρει ο διάβολος, έπρεπε να τα βάζεις μαζί μου για να ξεσπάς;

Δε μπορούσες δηλαδή να κάνεις τα στραβά μάτια όταν αργούσα δέκα λεπτά ή όταν ξεχνούσα ν' αγοράσω τ' αλάτι; Κι αν θυμάμαι καλά, τα ρέστα που μούχαν κλέψει τα παιδιά του απάνω δρόμου ήταν, στο Θεό σου βρε μάνα, ή έξη ή εφτά δεκάρες!

Ο Κώστας Ταχτσής θυμάται την περίοδο της χούντας:

(Από κείμενό του στο περιοδικό
Η ΛΕΞΗ τ. 63-64, Απρίλης - Μάης 1987)

Όσο για το λαό, σε γενικές γραμμές, ε, αν πείνασε πολιτικά, δεν το 'δειξε πολύ - αυτή τουλάχιστον ήταν η δική μου εντύπωση. Ο σιδεράς μου μου 'λεγε "Ας τα αυτά, κυρ - Κώστα, είναι κανόνι ο Παπαδόπουλος". Ο μπακάλης μου θαύμαζε τα ελληνικά και τη ρητορική του δεινότητα. Η πλειονότητα είν' αλήθεια του λαού, με τη γνωστή του σκωπτικότητα, κορόιδευε τον Παττακό για τις γόπες που 'βαζε τον κόσμο να μαζεύει απ' τους δρόμους, κυκλοφορούσανε σπαρταριστά ανέκδοτα, αλλά εις πείσμα του γραφικού συνταγματάρχη, η μίνι φούστα θριάμβευσε, ο Σκυλίτσης μπορεί να 'κλεισε την Τρούμπα, αλλά η νεολαία του Πειραιά ξεμπουκάρριζε κατά χιλιάδες απ' τον ηλεκτρικό στο Μοναστηράκι, κάθε οικοδομικό τετράγωνο της Αθήνας, μαζί με το σούπερ-μάρκετ απόκτησε και το μπορντέλο του, στη Συγγρού εμφανίστηκαν οι πρώτοι τραβεστί κι έδιωξαν απ' τις πιάτσες τις πραγματικές γυναίκες, με το διεθνές οικονομικό boom χάρις στο φτηνό πετρέλαιο έπεσε και στην Ελλάδα χρήμα, κλέβαν οι συνταγματάρχες, κλέβαν τα τσιράκια τους, αλλά κι οι μικρομεσαίοι άρχισαν να αποχτάνε, μαζί με το δυάρι και το λουτροκαμπινέ, την τηλεοπτική τους συσκευή, οι κουλτουριάρηδες στριμωχνόντουσαν στις μπουάτ για να χαρούν το Νέο Κύμα, τα ιδιόρρυθμα τραγούδια του Σαββόπουλου με την ακόμα πιο ιδιόρρυθμη βραχνή φωνή και ο Ταρζάν του Μαρκόπουλου έπαιρναν έναν κρυπτο-αντιστασιακό χαρακτήρα, τα μπενζινάδικα σου χάριζαν ποτήρια για να τα προτιμήσεις, η ζωή των εξωστρεφών φιλήδονων Ελλήνων συνεχιζόταν πάνω σ' ένα ηφαίστειο που σιγόβραζε, αλλά λίγοι - όπως και πότε άλλωστε δε συνέβαινε το ίδιο; - μπορούσανε να το προβλέψουν. Υπήρχαν βέβαια οι εξόριστοι, υπήρχε η ΕΣΑ κι η Μπουμπουλίνας. Αλλ' αυτό δεν ήταν δα και τίποτα πρωτόφαντο στον τόπο μας - μπροστά σ' αυτά που είχανε δει τα μάτια του κοσμάκη στον Εμφύλιο, επρόκειτο για μπαγκατέλες.